

סיור בחברה הישראלית

כאלו אֶפְשֵׁר לִמְתַּח קו ולומר :
מתחתי העני.

הנה הלחם שבצבעי אפור
זולים

נהיה שחור

והזיתים בצלחת קטנה
על מפת השלחן.

באוויר, עפו יונים במטס
הצדעה

לצלילי הפעמון שביד מוכר
הנפט בעגלה האדמה,

והיה גם קול הנחיתה של
מגפי הגומי באדמה הבצית.

הייתי ילד, בבית שקראו לו
צ'ריף,

בשכונה שאמרו עליה מעברה.

האם החברה הישראלית של העת הזו זוכרת את חזונה החברתי?
נוכח משבר כלכלי עולמי, בישראל שורר כיום משבר חברתי חמור.
יותר ויותר ישראלים מתמודדים עם מצוקה ועוני, הפערים
החברתיים-כלכליים הולכים ומתרחבים, הסולידאריות מתפוררת,
ונדמה כי מחברה בעלת בסיסים משותפים ואיתנים הפכנו לחברה
מקוטבת אשר סכנת פירוק מרחפת מעל לראשה.

האם אין מנוס ו"ככה זה"? איך מתמודדים על בנייתה של החברה
הישראלית כחברה צודקת? ואיך כל זה קשור אלינו, בני הנוער?

מטרות הפעילות:

1. חשיפת המציאות בחברה הישראלית בפן הכלכלי-חברתי.
2. מתן כלים ערכיים ומחשבתיים לבחינה ביקורתית של מציאות זאת.
3. קריאה לאקטיביות ולשינוי חברתי.

מהלך הפעילות המוצעת:

תהליך הכנה למחנכים ← יום סמינר ברביז ← יום סיור בתל
אביב

סדנה מקדימה עם המחנכים

מתוך תפיסה הרואה במחנך אדם האמון על תהליך עיצוב זהותו של
החניך, ומתוך כך תפקידם החשוב עד מאד של המחנכים בתהליך
החינוכי שיעבור השנה, נקיים מפגש בו נשוחח על הקשר בין כלכלה
וחברה במדינת ההולכת ו"מפריטה" את עצמה לדעת. נבחן את
מקומם של בני הנוער כמובילי שינוי בתהליך זה, ונעמוד על
הרציונאל החינוכי של הסמינר והמשך התהליך החינוכי.

י'כי לעוררך אני בא,
אחי, לעוררך...

סיור בחברה הישראלית

יום פתיחה בבית ספר

- מהו ערך? (שעה וחצי)

הצבת אמת-מידה ערכית לבחינת המציאות. מה ההבדל בין חברה צודקת לחברת ג'ונגל? איך נראית כל אחת מהן? נחدد את הקשר בין הערכים לתמונת עתיד ודמות חברה. נבחר לצאת לסיור עם הציר הערכי שבין שוויון ערך האדם ואי שוויון היוצר חברת הישרדות.

- החיים הם לא משחק (שעה)

מה הוא הקוד החברתי המכונן את החברה הישראלית כיום? דרך משחק לוח ענק ניקח כמה משפחות במצבים סוציו-אקונומיים שונים, ונדמה כיצד הן משתלבות בכללי המשחק בחברה כיום. כך נראה את הקשיים העומדים בפני המשפחה הממוצעת כיום, בהיעדר מנגנון השומר על איכות החיים של הפרט. כמו כן ננסה להבין את תופעת העוני בישראל והיקפיה, ולהניח הנחות מוצא לגביו לפני היציאה לסיור.

- מצגת המחאה החברתית (שעה ורבע)

מדוע עולים מחירי הדלק בהתמדה? האם נכון לעלות את מחירי המים? מה כל הרעש סביב הרפורמה במס? מזה מעמד הביניים ומדוע אומרים שהוא נשחק? ואיך כל זה קשור אלי בתור נער/ה? נוכח הטלטלה והויכוח הציבורי בתחום החברתי-כלכלי, בחרנו לפתח מערך שיעור העובר במצגת, אשר מניח מושגי יסוד בכלכלה הישראלית, ומקנה לכל נער ונערה כלים ערכיים ומושגיים להבין את מצב המשק ולפתח עמדה ביקורתית כלפי המתרחש מסביבם בבית, בתקשורת וברחוב. בתוך כך, אנו מציבים כמטרה לשנות את התפיסה כאילו נושאים אלו הינם "למבוגרים בלבד", ולבני נוער אין קשר ואין מה לעשות עם זה, ולהציע לבני הנוער מספר דרכים לפעול בכדי להשפיע על המציאות הסובבת אותם.

- לא גזירת גורל (45 דקות)

בסדנה זו נבחן דרכים להתבוננות על החברה דרך בחירה בין חלופות. דרך ניתוחי מציאות ככובעים שונים נראה כי המציאות איננה קבועה מראש וכי היא פרי עיצובם של כלל היחידים בתוכה. עם תובנה זו נצא בראש צלול ופתוח לבחינת המציאות ביום הסיור עצמו.

**'כי לעורך אני בא,
אחי, לעורך...**

סיור בחברה הישראלית

יום הסיור - תל-אביב

תחנות הסיור:

• שכונת התקווה

המציאות של השכבות המוחלשות של החברה הישראלית בתוך ת"א עצמה - תנאי חייה, מצוקותיה ובעיותיה השונות. נבין כי עוני אינו גזירת גורל אלא מעשי ידי אדם, ונבחן - על מי נמצאת האחריות למציאות זו ולשינויה?

• שכונת הארגזים

תהליך התנערותה של המדינה מהאחריות על חיי אזרחיה, כפי שמשקף בסיפורה של שכונת הארגזים, שכונה ש"לא קיימת" על המפה של העיר תל-אביב, אך בפועל מתקיימים בה חיים ללא תשתיות ראויות ותחת איום מתמיד ל"פינוי-בינוי" של התושבים שיגרוף רווחים עצומים לבעלי השליטה בקרקע.

• כיכר המדינה

כאן נוכל למצוא שעונים ותכשיטים שמחירם גדול פי 20 ממשכורת חודשית בשכר המינימום נדון בפער החברתי שרק הולך ומעמיק בין המעמדות הכלכליים בחברה, והאדישות המתפתחת נוכח חוסר היכולת וחוסר הרצון להתמודד עם תוצאותיו.

נבין כי המציאות הזו היא מעשה ידי אדם ולכן ניתנת לשינוי, ונבחן כיצד אנו יכולים להשפיע ולשנות.

• התחנה המרכזית הישנה

סיור ב"חצר האחורית" של מדינת ישראל: אזור המגורים של עובדים זרים, פליטי רצח עם וקורבנות סחר בנשים אשר חיים בתנאים בלתי-אנושיים ומנוצלים ע"י מעסיקיהם. נבין כי מציאות זו, אותה אנו מנסים להדחיק, משקפת תמונת עתיד של חברה הישרדותית שבה האדם נהפך לסחורה ונמכר כמטבע עובר לסוחר.

**'כי לעורך אני בא,
אחי, לעורך...'**

לאמר: שאל בן אדם, לנתיבות עולם. שאל אי הדרך, אי?
לעורך ולהעלות את מחשבתך אני בא, להעלותה ולהרחיבה
ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים." - י.ת. ברנר